

Stenungsund kommuns yttrande över promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

Sammanfattning

Stenungsunds kommun lämnar genom detta yttrande synpunkter på förslaget gällande nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga som för närvarande ligger på remiss. I sin helhet så är kommunens ställningstagande att en reform i den storleken som förslaget inte är realistiskt att genomföra till den 1 januari 2017. En omställningstid på 2-3 år är rimligare utifrån en samlad bild där de ekonomiska tillsammans med de verksamhetsmässiga aspekterna är de viktigaste faktorerna. Om föreslagen förändring skulle träda ikraft till den 1 januari 2017 så kommer detta ge betydande ekonomiska konsekvenser för kommunen och ur ett barnperspektiv kommer det skapa oro om verksamheten tvingas till snabba förändringar.

Bakgrund

Stenungsunds kommun har under hösten 2015 fått anvisat många asylsökande barn utan vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn) i jämförelse med tidigare år. Detta har inneburit att förvaltningen under väldigt kort tid fått omorganisera genom uppstart av ny avdelning och med åtta nya boenden, lämpligt utformade att bedriva som HVB-hem. I samband med detta har ett flertal chefer och medarbetare under ett begränsat tidsintervall rekryterats. Den kraftiga expansionen under en kort tid skedde också i ett läge med stor oro för exempelvis bränder som bidrog till höga kostnader för lokaler på grund av bristande tillgång, krav på ombyggnationer av Räddningstjänst och höjda försäkringspremier.

Kostnaderna för att driva dessa boende ersätts idag av staten utifrån befintligt ersättningssystem, där kommunen eftersöker pengar för de ensamkommande som anvisats kommunen. Arbetet har utformats efter de ekonomiska ramar som de statliga ersättningarna idag ligger på med målet att skapa en så trygg och högkvalitativ verksamhet som möjligt. Enligt ekonomiska beräkningar kommunen gjort idag täcker de statliga ersättningarna i nuläget knappt de kostnader som detta har medfört. I regeringskansliets promemoria "Ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga" lämnas förslag på förändringar av nuvarande ersättningssystem vilket enligt plan ska införas den 1 januari 2017.

Ställningstagande

Stenungsunds kommuns yttrande till promemorian begränsas till de delar av förslaget som ger konsekvenser, eller som kan antas ge konsekvenser för verksamheten i Stenungsunds kommun.

En generell uppfattning är att det nya, föreslagna ersättningssystemet ger stora ekonomiska konsekvenser. Att införa förslaget från och med 1 januari 2017 är inte realistiskt utan negativ påverkan på verksamhetens

kvalité med tanke på de stora förändringar i organisationen detta skulle innebära. Detta beror framförallt på den snabba förändring av verksamheten som skulle behövas. De boendes vardag och personalens arbete skulle snabbt behöva förändras om inte kostnaderna ska falla på kommunen för en mer varsam förändringsprocess. En omställningstid på 2-3 år är rimligare utifrån att den utformning av våra verksamheter som inrättades och bemannades under 2015-2016 inte under några omständigheter kan omvandlas till annan form av boende under den tid som återstår av 2016 utan negativa konsekvenser.

Vad gäller förslaget om ett nytt schablonsystem för att underlätta den administrativa processen är Stenungsunds kommun mycket positiva. Ersättningsnivåerna är dock för drastiskt sänkta, framförallt dagsersättning för barn oavsett ålder och asylstatus samt ersättningen för gode män och tolk, om handläggningstiderna på Migrationsverket inte justeras kraftigt nedåt. Stenungsunds kommun anser att SKL:s remissvar ger en mer realistisk ersättningsnivå sett till vad verksamheten faktiskt kostar att bedriva med en fortsatt hög kvalité (dygnersättning per barn under 18 år borde vara 1700 istället för 1350 och 1100 istället för 750 kr för barn över 18 år).

Här följer ytterligare inom vilka områden specifikt som kommunen har synpunkter, samt kommunens ställningstaganden. Synpunkterna följer de numrerade rubrikerna i enighet med promemorians disposition.

1.6 Behovet av administrativ förenkling, 1.7 Behovet av kostnadseffektivt regelverk, 1.8 Utgångspunkter och inriktning för ett nytt ersättningssystem

Stenungsunds kommun ställer sig positivt till att ändra i systemet för att förenkla både för kommunen och för Migrationsverket när det gäller dagens ersättningssystem. Kommunen ser positivt på förslaget då själva handläggningen av ersättningar enligt nuvarande ersättningssystem är tidsödande. Det är dock av vikt att schablonerna som ersätter tidigare ersättningar är rättvisande och som gör det möjligt att utföra ett, exempelvis enligt de statliga tillsynsmyndigheterna (exempelvis IVO), korrekt arbete kring de ensamkommande barnen. Vikten av drivkrafter att hålla ner verksamheternas kostnader är förstärkt och rimliga men dessa incitament måste följaktligen tas i relation till den lagstiftning och tillsyn som kommunens verksamhet måste följa.

3.3 Schablonersättning för mottagandet av asylsökande ensamkommande barn i anvisningskommun

Kommunens kostnader idag för transportkostnader, socialtjänstens utrednings- och uppföljningskostnader, tolkkostnader samt kostnader för god man och andra relaterade kostnader kan inte rymmas inom det förslagna schablonbeloppet om 52 000 kronor per barn. Även om kostnaderna kan skilja sig mycket mellan olika barn så ser inte Stenungsunds kommun det möjligt att hantera kostnaderna nämnda ovan. Kraftigt förkortade handläggningstider hos Migrationsverket kan dock hålla nere kostnaderna, men detta tror kommunen inte är tillräckligt.

Idag ser kommunen inte en möjlighet att skära ner kostnaderna för socialtjänstens utredning och uppföljning, utan att skada kvalitén. Det skulle betyda att resterande kostnader (transport- och tolkkostnader samt kostnader för god man och andra relaterade kostnader) skulle behöva rymmas inom 13 000 – 21 000 kronor under asylsökningstiden. En generell kostnad för god man och tolk hamnar kring 10 000-15 000 per kvartal vilket skulle innebära att handläggningstiderna hos Migrationsverket skulle behöva vara tre till sex månader för att kunna täcka kostnaderna. Lägg därtill transportkostnader så är Stenungsunds kommun samlade bild mycket oroad över den ekonomiska ersättningens möjlighet att täcka de utgifter som detta innebär. Om de föreslagna ersättningsnivåerna inte justeras upp ser Stenungsunds kommun inte nivåerna som möjliga för att bära upp vår nuvarande verksamhet.

3.4 Schablonersättning per dygn för mottagandet av ensamkommande barn

Stenungsunds kommun motsätter sig förslaget att ändra ersättningen till schablonersättning på 1350 kr för dygn och barn från den 1 januari 2017, vilket är en minskning med 550 kr/dygn och barn. Den nya ersättningen förutsätter, enligt vår tolkning, att de flesta av de anvisade ensamkommande barnen redan från 16 års ålder ska vara moget och förberett att klara av att leva i självständigt boende, så kallat stödboende. Kommunen gör inte bedömningen att en betydande andel av de ensamkommande mellan 16-18 år har den mognad som krävs för att kunna placeras i denna boendeform, även om en begränsad andel skulle klara det, enligt dagens analys. På grund av den begränsade tiden för remissyttrandet har en utredning kring hur stor andel av de ensamkommande barnen som inte har behov av sådana insatser som motiverar en placering i HVB eller familjehem kunnat göras. Förutom att barnets mognad kan begränsa en sådan placering kan det också finnas trauma eller andra skäl till att stödboende inte lämpar sig utifrån barnperspektivet och FN:s konvention om barnets rättigheter. En försämring av ersättningen till ensamkommande barn är ett incitament till kommunerna, och indirekt handläggarna att inom ramarna för kommunens begränsade resurser fatta beslut som inte utgår ifrån barnets bästa. Förslaget innebär troligtvis också en utökad och fördjupad utredning eller uppföljning för handläggarna vilka redan i nuläget har en hög arbetsbelastning. Om bedömning görs att schablonersättningen ska realiseras, motsätter sig kommunen till att införa förändringen redan från den 1 januari 2017. En rimlig omställningsperiod kan istället vara 2-3 år ur såväl ett ekonomiskt som ett barnperspektiv. Kommunen ställer sig dock positiv till samma ersättning oavsett typ av boende då detta underlättar den administrativa bördan.

Stenungsunds kommun anser att SKL:s remissvar ger en mer realistisk ersättningsnivå sett till vad verksamheten faktiskt kostar att bedriva med en fortsatt hög kvalitet. Ersättning per dag skulle därmed sänkas till 1700 per dygn vilket ger staten en minskad utgift samtidigt som verksamhetens kvalitet kan upprätthållas.

3.5 Begränsad möjlighet till ersättning för asylsökande ensamkommande unga i åldern 18–20 år

Stenungsunds kommun ställer sig positiva till att promemorians intention ser behovet av ersättning till de asylsökande som fyllt 18 år men som fortsatt har ett vårdbehov. Kommunen ställer sig dock frågande till hur hårda bedömningar Migrationsverket kommer att göra för att kommunen kommer bli ersatt de faktiska kostnaderna för den vård som behövs. Frågetecknet finns framförallt med tanke på den tidigare skrivelse i promemorian (1.7) om målet att skapa tydliga drivkrafter för att dra ner kostnaderna. Kommer bedömning av exempelvis vårdbehov ligga kvar hos kommunens socialtjänst som i sådana fall skulle ge en trygghet till att ta sådana beslut utan överprövning från Migrationsverket? Kommunen är oroliga att detta kan skapa onödiga administrativa kostnader om så inte blir fallet.

3.6 Schablonersättning för ensamkommande unga i åldern 18-20 år med uppehållstillstånd

Stenungsunds kommun motsätter sig inte helt och hållet förslaget som innebär en ersättning på 750 kr/dygn och ungdom, det vill säga en försämring med 1150 kr per dygn, men motsätter sig att införa förändringen redan till 1 januari 2017. Att förändringen innebär att det inte längre kommer att krävas en placering med stöd av socialtjänstlagen för att en statlig ersättning ska utbetalas är positivt för kommunen, då handläggarna kan prioritera andra uppgifter. Det är troligtvis så att flertalet av de ensamkommande unga mellan 18-21 år klarar en annan typ av boende än vad som erbjuds idag, men en längre omställningstid behövs för att möjliggöra denna typ av organisering. En av aspekterna kring detta är naturligtvis det kända faktum att kommunerna generellt idag har stora svårigheter att lösa bostadssituationen för ungdomar, såväl

för de svenska ungdomarna som de ensamkommande och därtill bosättningslagstiftningen. De verksamheter som kommunen byggt upp idag kring våra ensamkommande barn och unga innebär dessutom att vi står med tidsbestämda kontrakt för lokaler med höga hyror. Situationen för den personal som anställts under det senaste året då många barn och unga anvisats till kommunen behöver också tas om hand, genom exempelvis omplaceringar och/eller uppsägningar.

Stenungsunds kommun anser att SKL:s remissvar ger en mer realistisk ersättningsnivå sett till vad verksamheten faktiskt kostar att bedriva med en fortsatt hög kvalitet. Ersättning per dag skulle därmed sänkas till 1100 per dygn vilket ger staten en minskad utgift samtidigt som verksamhetens kvalitet kan upprätthållas.

Ekonomiska konsekvenser för Stenungsunds kommun om förslaget om nytt ersättningssystem genomförs från 1 januari 2017

Utifrån det antal ensamkommande barn och unga som blivit anvisade till kommunen idag, ser kommunen följande ekonomiska konsekvens om förslaget skulle gå igenom till den 1 januari 2017. Med det nya ersättningssystemet skulle Stenungsunds kommun få en minskad intäkt med drygt 34 miljoner kr (48 % minskning) för år 2017. Beräkningen grundar sig på det prognostiserade antal barn och unga kommunen kommer att fortsatt vara ansvarig för. Det ska dock förtydligas att då flertalet faktorer påverkar ersättningsnivåerna såsom handläggningstiderna hos Migrationsverket, ålderbestämning, anvisningar med mera så är dessa nivåer mycket svår prognostisera.

Om prognosen ovan skulle vara i närheten verkligheten kommer kommunen stå inför en enorm utmaning för att klara av en sådan stor organisationsförändring under några månader. Detta kommer enligt Stenungsunds kommun slå mot kommunens ekonomi i ett fält där lagförändringar och historiskt höga mottagningsnivåer redan skett under de senaste 12 månaderna, vilket har varit både kostnadsdrivande och en verksamhetsmässig utmaning. Därtill anser kommunen att en redan svårprognostiserad utveckling gällande ensamkommande barn och därmed tillkommande risktaganden återigen hamnar på kommunens bord. Sammanfattningsvis anser Stenungsunds kommun att SKL:s remissvar ger en mer realistisk ersättningsnivå sett till vad verksamheten faktiskt kostar att bedriva med en fortsatt hög kvalitet. Dessutom borde en omställningstid om 2 till 3 år användas för att inte återigen skapa en stor omställning hösten 2016 likt hösten 2015.

Sofia Westergren

Kommunstyrelsens ordförande